

Јеванђеље љубави

Свети Николај Српски

Смирења Господа нашега Исуса Христа исто је онако за дивљење као и Његова чудеса, укупно са васкрсењем, чудом над чудима. Обукавши Себе у скрушено и ропско тело човечје Он је постао слуга слугама Својим.

Зашто се људи праве већи и бољи него што су? Гле, ни трава у пољу не прави се већа него што је, нити се рибе у води ни птице у ваздуху праве боље него што су. Зашто се људи праве већи и бољи него што су? Зато што су у истини негда били већи и бољи него што су сада, па их тамно сећање о томе нагони да се величају и уздижу, ма на конопцу што га сами демон затеже и опушта.

Од свих ствари које се могу учинити и научити смирење је најтежа наука за човека. Зато је Господ Исус изразио науку о смирењу јасно прејасно као сунце, како речју тако и примером, да нико никад не би могао посумњати у неизмерну и неизбежну важност смирења у делу спасења човека. Зато се и јавио у телу људском, које је дошло Адаму као казна после греховнога пада. Обукао се у дебелу и грубу одећу осуђеника безгрешни Господ и Творац прозрачних и светлосних херувима - није ли само то јасна и довољна лекција о смирењу грешних људи? Но ту исту лекцију Господ је поновио тиме што се родио не у царском двору него у овчарској пећини; и тиме што се дружио са презреним грешницима и сиромасима; и тиме што је прао ноге Својим ученицима; и тиме што је драговољно примио на Себе сва страдања испивши најзад и најгорчу чашу у мукама на Крсту.

Па ипак људи су најтеже схватили и најнерадије усвајали очигледну лекцију о смирењу. Чак и сами ученици Христови, који су посвакодневно гледали кротког и смиреног Господа, нису могли разумети Његову кротост нити усвојити Његову смиреност. Њихова занетост самим собом и брига о њиховој сопственој части, слави и награди, испољавала се чак и у страшним тренуцима када је она најмање смела доћи до израза. Но она је долазила до израза и у тим тренутцима по попуштењу Божјем, да би се пред вековима и покољењима очитовала сва слабост, сва греховна

палост, ослабљеност и ништавност човечје природе. Тако на пример, када је Господ изрекао страшну реч о богатима: лакше је камили проћи кроз иглене уши него ли богатоме ући у царство Божје Петар поставља Господу питање личне награде ученика: шта ће дакле бити нама (Мат. 19, 27)? Другом приликом опет када је Господ изрекао ученицима предсказање о издаји, о мучењу и убиству Сина Божјег, ученици су продужили пут за Њим препирући се међу собом ко је највећи. Познавши мисли и чујући тајне разговоре њихове Христос је том приликом узео једно дете, ставио га међу њих и загрливши га укорео дететом препираче о првенство (Мк. 9. 31-37). Опет тако приликом Свог последњег путовања у Јерусалим када је Господ још исцрпније говорио о Своме страдању предсказујући да ће Син Човечји бити предан незнабошцима, и наругаће му се, и биће га, и поплуваће га, и убиће га, и трећи дан устаће - у том свечаном и страшном тренутку, дакле, када Господ Славе предсказује Своје крајње понижење, змија гордости опет диже своју главу и покреће двојицу од првих ученика на такво заискивање какво личи више на ругање часноме и страшном страдању Господњем. О овом последњем случају говори данашње јеванђеље.

У време оно узевши Исус дванаесторицу поче им казивати шта ће му се догодити. Ово није прво, ни друго, но последње предсказање Спаситељево о Његовом скором мучеништву. Идући из Галилеје за Јерусалим, да се више у смртном телу не врати истим путем у немоћном телу људском, Господ понавља Својим ученицима оно што им је већ више пута говорио. Зашто им ту исту ствар толико понавља? Зато да би код њих ишчупао и последњу клицу гордости, коју је Он у њима још увек видео и која се баш и овом приликом показала. Даље и зато да им ови страшни догађаји не би дошли изненадно и сасвим их разочарали и сваку наду у срцима њиховим убили. Овако, Његова јасна видовитост у предсказању свега што ће се збити светлиће им као тајанствена и чудна луча и осветљавати и загревати душе њихове онда када наступе ти мрачни тренуци привремене победе грешника над Праведником. Најзад још и зато да би и њих припремио за њихово страдање и њихов крст, јер кад се овако ради од сирова дрвета, шта ће бити од суха (Лк. 23, 21)?

И ако мене изгнаше и вас ће изгнати, рекао је Господ (Јов. 15, 20). Он иде први на страдање, Он даје пример свима. На овом последњем путовању за Јерусалим Господ је то изрекао ученицима Својим не само речима него и симболички. Јер код јеванђелиста Марка налази се пред данашњим јеванђељем ова чудна напомена: а кад иђаху у Јерусалим, Исус иђаше пред њима, а они се чуђаху, и за њим иђаху са страхом. Изгледа да је Он преко обичаја био измакао напред испред њих, да им тиме покаже како Своје драговољно хитање на страдање и покорност вољи Очевој тако и Своје првенство у страдању. И ученици треба, дакле, да следују божанском Првенцу у страдању, и да драговољно, као Он, похитају своје мученичком крају. А ученици се чуђаху, јер не разумеваху понижење и смрт Онога који се толико пута показао на њихове очи моћнији од људи, од природе и од легиона демона. И иђаху за Њим са страхом, јер и ако не разумеваху ипак предосећаху да ће се морати збити све оно страшно и непојамно, о чему им је Он говорио, толико пута говорио.

Ево узлазимо у Јерусалим, и син човечји биће предан главарима свештеничким и књижевницима, и осудиће га на смрт, и предаће га незнабошцима; и наругаће му се, и биће га, и поплуваће га, и убиће га, и трећи дан устаће. Све ово збило се од речи до речи, и тачка по тачку, само на неколико дана доцније. Овакво тачно предсказање могао је дати само Онај, пред чијим очима нема завесе између садашњости и будућности, Онај који види оно што ће се догодити исто онако јасно као и оно што се већ догађа. Узвишен над стихијама природним Господ Исус био је узвишен над временима. Догађаји свих времена били су пред Њим откривени као обичном гледаоцу оно што бива на улици. Он који је могао видети сву прошлост жене Самарјанке и сву будућност света до краја времена, могао је и лако и јасно видети шта ће се с Њим самим догодити у размаку неколико дана од овога дана када је последњи пут узлазио са Својим ученицима уз брда Јудејска ка Јерусалиму.

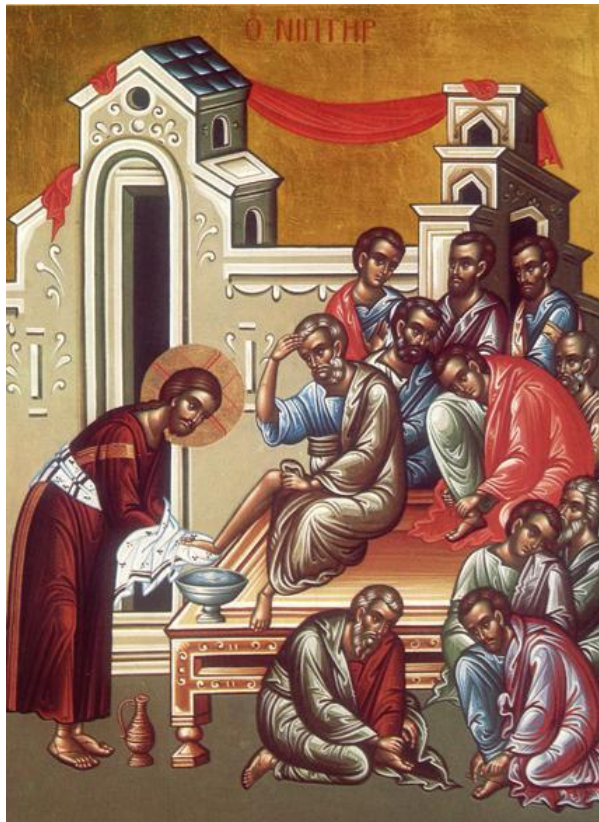
Док су ученици очекивали од Њега све већа и већа чуда и све већу и већу славу на свој људски начин, дотле је Он Себе гледао усред многољудне гомиле везана, поругана, поплувана, искрвављена и на Крст распета. Пред последње и највеће чудо Он је морао постати сметлиште света и поплувана играчка најгаднијих грешника у свету. Пре уздизања у небо Он се морао спустити далеко испод земље, испод гроба, до у дно Ада. Пре уласка у небесну славу и заузимања престола Судије неба и земље Он је морао проћи кроз шибу и срам. Не може зрно пшенично родити род многи ако паднувши на земљу не умре (Јов. 12, 24). Без страдања нема васкрсења, без понижења нема узвишења. Кроз три пуне године Он је то објашњавао Својим ученицима и ево пред сам растанак с њима показало се да Га нису разумели. Јер ево с каквим искањем излазе пред Њега двојица од првих апостола.

И пред њега дођоше Јаков и Јован, синови Зеведејеви говорећи: учитељу! хоћемо да нам учиниш што те замолимо. А он им рече: шта хоћете да вам учиним? А они му рекоше: дај нам да седнемо један с десне стране теби а други с леве у слави твојој. Ето какве мисли и жеље испуњаваху ове ученике на самом предвечерју велике трагедије њиховог Учитеља! Ето како је отврдла и огрубела људска природа коју је Господ Исцелитељ тежио да облагороди и обоготвори! После толиког Његовог силног наглашавања да ће први бити последњи а последњи ирви; после толико

понављаног учења о избегавању светске славе и првенства; после толико пута примером показаног смиривања пред вољом Божјом; и најзад после страшног предсказања Свога крајњег унижења и незаслуженог страдања, - ова двојица ученика, и то двојица од првих, усуђују се искати од Господа своју личну награду и своју личну славу! Гле, они се не задржавају мислима својим на предсказаним мукама Господа него само на предсказаној слави Његовој. Они захтевају за себе лавовски део те славе: један од њих да седне с десне а други с леве стране царствујућег Господа! Какви су то пријатељи које не муче пре свега предстојеће муке њиховог пријатеља? Ви сте пријатељи моји (Јов. 15, 14), рекао је Господ њима. А они се сада немарно односе према мукама Његовим и захтевају свој део, и то врло крупан део, оне славе коју Он има тек да стекне понижењем, знојем, крвљу, муком и болом. Они не нуде своје учешће у страдањима Његовим но само у слави Његовој.

Али нашто оптуживати ову двојицу браће? Гле, све се ово збило, да би се открила дубока развраћеност природе људске. Јаковљево и Јованово исцање славе, без мука, јесте исцање свих Адамових потомака - увек исто исцање славе без мука. Кад год је Господ говорио о Својој будућој слави стално је наглашавао и муке предходеће тој слави. Но апостоли Његови, као и сви други људи, желели су некако прескочити муке и ускочити у славу. Људима непосвећеним у тајну Христовог страдања ни до данас некако није јасна веза између страдања и живота, између муке и славе. Они би увек некако хтели да одвоје живот и славу од страдања и муке, и оно прво да благослове и усвоје а ово друго да прокуну и одбаце. То исто су покушали у овом случају Јаков и Јован. И овим својим покушајем они нису испољили само своју личну слабост но слабост човечјег рода уопште.

А Господ је баш и желео, да ниједна слабост Његових ученика не остане неоткривена због опште користи целог човечјег рода, коме је Он и дошао као Лекар и Источник Здравља. Кроз апостоле је откривена слабост; на апостолима показан је метод Христовог лечења; на апостолима најзад објављено је и Христово здравље и сила. Овом приликом Господ је поново изнео пред ученике Своје слику страдања Свога и слику славе Своје. За синове Зеведејеве то је било искушење коме су они подлегли. Наиме: они су изабрали славу а одбацили страдање. Господ је хтео да исцеди и последњу кап гноја из душе Својих ученика пре него што се уздигне на Крст. Његове речи о страдању и прослављању дејствовале су као тежак притисак на душе ове двојице, и од тог притиска исцедио се последњи гној гордости из њихових душа. Ту духовну операцију Господ је вршио над Својим најомиљенијим пријатељима ради здравља њиховог и ради здравља нашег. Да нико од нас не помисли, да је већ исцељен од греховне ослабљености своје, ако се неко време уздржавао од зла, постио и чинио милостињу призивајући Господа Исуса у помоћ.

Гле, ова два апостола су три године неразднојно ходили с Господом у телу, гледали у Његово лице, слушали науку из Његових уста, посматрали Његова чуда, с Њим јели и пили, па ипак на крају крајева показали су код себе још неизлечене ране сујете, и самољубља, и земног телесног мудровања, и духовног непоимања. Они су још увек мислили не по хришћански него по јеврејски, тј. увек су још веровали у земаљско царство Месије, у Његову земаљску победу над непријатељима и у Његову светску славу и моћ, сличну слави и моћи Давида и Соломона. О, хришћанине, помисли и забрини се: како ћеш ти излечити себе од ових рана и како ћеш достићи савршенство смирења и покорности вољи Божјој кад ова два дивна брата нису могли то постићи ни кроз три године дана у непрекидном личном општењу са Живим Господом? Они су то постигли доцније када је огњени Дух Божји сишао у срца њихова и разгорео их љубављу према Христу. Тада они нису жудели за славом мимо страдања него су са стидом од своје раније сујете учествовали свим бићем у мукама Господа свога прикивајући драговољно срца своја на крст Пријатеља свога.

Но послушимо шта Господ одговара овим ученицима на њихову молбу: а Исус им рече: не знате шта иштете: можете ли пити чашу коју ја пијем, и крстити се крштењем којим се ја крстим? А они му рекоше: можемо. А Исус им рече: чашу дакле коју ја пијем испићете, и крштењем којим се ја крстим крстићете се; али да седнете с десне стране мени и с леве, не могу ја дати него којима је уготовљено. Како је преблаг и кротак Господ! Сваки обичан смртни учитељ испунио би се гнева према таквим својим ученицима, и викнуо би: идите од мене, јер сте неспособни за духовну науку! Три године вам говорим и објашњавам, а ви још увек говорите као неразумни! Међутим Господ им одговара јасно но ипак кротко и благо: не знате шта иштете. То јест: ви не мислите

духовно но телесно; и не тражите славу Божју но славу своју. Ви још нисте начисто ко сам Ја и какво је царство Моје. Ви Мене још сматрате Месијом само народа израиљског, и Моје царство сматрате царовањем над тим народом. Зато се и усуђујете тражити првенство у таквоме царству. Но, гле, Ја сам Месија свих народа, и Спаситељ живих и мртвих, и Цар једнога царства невидљивог, у коме би сав човечји род представљао само један део истог.

Безбројне ангелске војске радују се што се само могу назвати слугама у том царству. Серафимима и херувимима у подножју престола Божјег не пада ни на ум да ишту првенство у том царству. Последњи у царству Моме већи је и величанственији од највећих и најславнијих царева овога света. Не знате, дакле, шта иштете. Кад би ви знали царство Моје, ви не би мислили о своме рангу у њему него једино о путу који води истоме: о страдању и мукама о којима вам Ја и говорим увек и увек кад год говорим о царству. Зато да вас ја упитам о оном што је важније и корисније од ваших сујетних брига и жеља: можете ли пити чашу коју ја пијем, и крстити се крштењем којим се ја крстим! Господ овде мисли на чашу смрти и на крштење крвљу, тј. мучеништом. Ово је треће крштење; прво је Јованово крштење водом, друго је Христово - водом и духом, а само неким даје се крштење крвљу, тј. мученички венац. Несумњиво да је крштење крвљу скопчано с највећом жртвом, али и с највећом славом. Овим крштењем имали су се крстити и апостоли Христови. Зато Господ и управља главну пажњу ученика на предстојеће им мучеништво. Јер ништа нема страшније ни душегубније него поклецнути у мукама и одрећи се Христа. Тек што је Јуда намиришао понижење и страдање свога Учитеља, он се Овога одрекао, и тиме погубио себе заувек. Јер и он је узалуд очекивао зацарење Христа у Јерусалиму, а с тиме и своју славу и добит, па кад је осетио да ће место круне Христос пре понети трнов венац, он се измакао и удружио са онима који су изгледали богатији и славнији у овом свету од Спаситеља.

На питање Христово Јаков и Јован без оклевања одговарају: можемо. Овај одговор доказује ипак, да је љубав њихова према Господу била велика. Несумњиво да је и ово страшно питање Христово о чаши и крштењу утицало на ову браћу, као горак лек на болесника, да се убрзо отрезне и да се убрзо застиде својих мисли о слави онда када је требало мислити о страдању. Недостижно вешт у руковању душама људским Господ је тако рећи тренутно обрнуо душе Јакова и Јована упутивши их од чежње за славом на припремање за муке и смрт. Како дивна и узвишена поука и за све нас хришћане! Кад год се ми уображењем дижемо у бесмртно царство Христово и лутамо мислима по њему тражећи у њему своје место и свој ранг, Господ нам упућује оно исто питање које је упутио синовима Зеведејевим, наиме: можете ли пити чашу Моју и крстити се крштењем Мојим? Он нас увек трезни и упућује да бринемо не о граду небесном у који још нисмо стигли него о путу који још стоји непређен између нас и тога града. Прво се морају чесно издржати све муке, па онда се тек улази у славу. Залуд сви наши снови о слави, ако нас неприправљене нападну муке и ми се одречемо Господа.

Тада нас чека срам место славе, и вечна пагуба место живота. Блажени су сви они између нас који на питање Христово, да ли могу испити чашу муке за Њега, стоје у сваком часу готови с одговором: Господе, можемо! А о томе ко ће сести с десне стране Његове а ко с леве није важно за нас да знамо. Смирени Господ говори: то не могу ја дати. Тек кад васкрсне и вазнесе се Он ће као Бог

бити Судија живим и мртвим. Сада пак док је још у смртном и непрослављеном телу, у скромном положају слуге целог света; и сада када тек стоји пред главном пробом Свога смирења и Своје савршене покорности вољи Очевој, пред ужасима понижења и страдања, Он не ће да опредељује и распоређује места и части у Своме будућем царству. Као човек Он неће да отима од Себе оно што Њему припада као Богу. Тек кад је испио Своју горку чашу и крстио се крвавим крштењем, пред самим Својим издисајем на Крсту, Он се усудио обећати Рај покајаном разбојнику. Да би таквим Својим држањем научио људе смирењу, и увек само смирењу, без кога би цела зграда спасења била саграђена без темеља. Изјава Господња не могу ја дати не може се никако тумачити у том смислу као да је Син Божји нижи од Оца по божанству у царству небеском, како су је неки јеретици тумачили. Јер Онај који је рекао ја и отац једно смо (Јов. 10, 30) није могао Себе опорицати. Речи не могу ја дати, могу се правилно протумачити само кад се тумаче по времену а не по вечности. У времену и у Своме пониженом чину телесног човека, и то још у тренутку пред највеће Своје понижење Господ Исус, по Својој доброј вољи и ради наше поуке и нашег спасења, није хтео притежавати сва она права и сву ону моћ коју је после, као васкрсли и прослављени Господ Победилац објавио.

Тек кад је васкрсао, кад се прославио телесно, и кад је победио Сатану, свет и смрт, Господ је објавио Својим ученицима: даде ми се свака власт на небу и на земљи (Мат. 28, 18). Но целом овом тумачењу мора се додати још нешто што показује премудру и свевидовиту обазривост Господа у домостроју људског спасења. Он хоће да покаже да у Бога нема пристрашћа, нема лицепријатија, јер Бог не гледа ко је ко (Рим. 2, 11). Хоће Господ да каже да апостоли не треба да буду толико самоуверени у своје спасење и прослављање само због тога што су се назвали Његовим апостолима. Јер и међу самим апостолима може се наћи неко ко ће пропасти. Царство је уготовано свима онима који се у овом животу покажу достојни царства, без икаква обзира на звање и на спољашњу приближеност Христу, или на какву сродничку везу с Њим по телу, какву су имала ова два брата, Јаков и Јован. Смирење до самопрезрења и страдање до смрти - то су две лекције које Господ хоће да усади у срца Својих ученика почупавши из њих коров гордости, самомњења, самопрецењивања и сујете.

И чувши то десеторица почеше се срдити на Јакова и Јована. Срдња десеторице на ону двојицу није долазила због њиховог духовнијег и узвишенијег поимања царства Христовог од поимања Јаковљева и Јованова него из простије људске зависти. Јер зар би се дало и замислити да је Јуда издајник имао узвишенији појам о Христу и Христовом царству него ли Јаков и Јован? Зашто Јаков и Јован да уздижу себе над нама осталим? То је било притајено питање, то и главна побуда срдње и протеста десеторице против двојице. Својом завидљивом срдњом десеторица апостола и нехотично су се показали једномишљеници са Јаковом и Јованом у поимању, односно непоимању, духовног царства Христовог и Христове небеске славе. Но познато је, да Господ Исус није бирао најмудрије од мудрих овога света за своје ученике него, напротив, готово најпростије од простих. Он је то намерно чинио, да би се и у томе показала сила и величина небесног Јунака. Он је изабрао најмање, да од њих направи највеће; изабрао је најпростије, да од њих направи најмудрије, изабрао је најслабије, да од њих направи најмоћније; изабрао је најпрезреније, да од њих направи најславније. И у томе тешком задатку Господ је успео исто онако сјајно као у свему осталоме. И у томе се показала не мања Његова сила и чудотворство него и у стишавању буре и умножавању хлеба. Откривајући нам слабост ученика Христових богодухновени јеванђелисти постижу тиме двојак циљ: прво, кроз то они откривају и наше сопствене слабости; и друго, показују величину силе Христове и мудрост Његовог метода у лечењу и спасавању људи.

Сада када су и осталих десет ученика пројавили своје непоимање славе Христове и у исто време своју неизлеченост од обичне земаљске завидљивости, Господ искоришћује прилику да их све једанпут више поучи смирењу.

А Исус призвавши их рече им: ви знате да они који се сматрају да владају народима господаре над њима, и великаши њихови владају над њима. Али међу вама да не буде тако; него који хоће да буде већи међу вама, нека вам служи. И који хоће да буде први међу вама, нека буде свима слуга. Ево новог поретка ствари! Ево новог друштвеног устава, непознатог и нечувеног у паганском свету пре Христа! Међу незнабошцима господари су господарили силом и великаши владали ауторитетом своје власти, или порекла, или богатства. Они су господарили и владали, а остали сви њима се покоравали из страха и служили са трепетом. Они су се сматрали првим и старијим и узвишенијим и бољим зато само што су се положијем, и влашћу и чашћу уздизали над осталим људима. Положај и сила и богатство били су мерилом првенства међу људима. То мерило Господ Исус одбацује и установљава служење као мерило првенства међу Својим верним. Није први онај кога на узвишењу највише људских очију виде но онај кога највише срдаца људских по добру осећају. Круна не даје првенства сама по себи нити богатство и сила дају старешинство у хришћанском друштву. Звања и положаји празне су форме, ако нису испуњени корисном службом људима у име Христово. Сви спољашњи знаци и симболи првенства представљају само шаренило за гледање, ако првенство није заслужено службом и правдано службом. Ко се силом држи на врху, држаће се за мало, а кад падне само ће се на дну моћи задржати.

Ко богатством искупљује своје старешинство, примаће почасти са језика људског и из руку људских, но заједно с тим и презрење из срдаца људских. Ко силом стоји узвишен над људима,

стојаће над вулканом мржње и зависти, док се вулкан не провали и он у њему не пропадне. Али међу вама да не буде тако, заповеда Господ. Јер такав поредак није од добра него од светлости; а ви сте синови светлости. Међу вама нека царује првенство љубави и нека влада старешинство љубави. Онај између вас ко највише служи браћи својој из љубави тај је први у очима Божјим, и његово је првенство трајно и у овом и у оном свету. Смрт нема власти над љубављу нити над тековинама љубави. Ко љубављу стекне првенство у овоме животу, тај ће га задржати и у оном; и неће му се одузети него ће се још увећати и потврдити потврдом која не гине.

Ко иоле зна колико је зла свету донела, и дан данас доноси, борба за првенство, тај ће схватити како је благотворна ова наука Христова. Њом се уноси највећи и најблагословенији преврат у друштво људско од када друштво људско постоји. Удубите се само у мисао, како би било људима, кад би се равнали и врстали по величини службе и љубави наместо што се равнају и врстају по сили, богатству, раскоши и спољашњем знању? О, колико би и колико оних који се сматрају последњим постали првим! О каква би радост завладала срцима људским, и какав ред и мир и хармонија! Свак би се утркивао да послужи другима место да завлада над другима. Свак би пожурио да да и помогне место да отме и одмогне. Свако срце било би испуњено радошћу и светлошћу место злурадости и таме. Тада би ђаво са свећом тражио по свету безбожника, и не би га нашао. Јер где љубав царује, ту је Бог видан и јасан за свакога.

А да ова наука није утопија и неостварљива сањарија, показују Христове завршне речи у данашњем јеванђељу: јер син човечји није дошао да му служе него да служи, и да даде душу своју у откуп за многе. Господ наш није дао људима ниједну заповест коју Он сам није до савршенства испунио, и тако оставио пример за углед свима. Заповест о служби људима Господ је испунио целим животом својим на земљи, не, него чак и начином доласка Свога на земљу, па Својом смрћу, па најзад Својом несусталом човекољубивом делатношћу за људски род кроз Духа Светога после Своје смрти и Свога преславног васкресења. Својом смрћу Он је дао живот у откуп за многе. Он не каже за све него за многе, што значи, да Његову љубав неки неће прихватити нити Његово жртвовање оценити. Његова служба из љубави иде до страдања и до смрти. Јер ко служи из љубави, а не по некој нужди, тај не преза ни од смрти. И зато што Христова служба људима није

ограничена ни временом, ни страдањем, ни смрћу, - зато она има карактер савршене откупне жртве. Таквом Својом службом Господ је искупио људе од власти ђаволске, од греха и смрти.

Но такву службу Господ не би могао ни отпочети ни свршити без превеликог и ненадмашног смирења Свога. Будући први од вечности Он је себе учинио последњим, јавивши се у свету као слуга и роб, да би кроз службу људима дошао опет до Свог ненадмашног првенства и тиме показао људима пут ка истинитом првенству, ка благородном и трајном старешинству. Једни су људи примили к срцу овај пример Сина Божјега, и по Његовом примеру а у Његово име потпуно се предали служби људима из љубави, а други су презрели Његов пример и Његову науку. Шта је било са првима а шта са другима? О томе нас учи историја Христових апостола.

Јуда је одбацио и науку и пример Христов и завршио је овај живот срамно и стидно, обесивши се, а осталих једанаест који примише к срцу речи данашњег јеванђеља о смирењу и пођоше подражавати Учитељев пример службе из љубави прославише се и на земљи и на небу, и у времену и у вечности. Као Јуда прошли су и сви они који су одбацили науку и пример Христов; а као осталих једанаест апостола прошли су и сви они који спасоносну науку усвојише и ненадмашни пример подражаваше. Хиљаде Јуда однеговала је земаљска историја човечанства, но и хиљаде хиљада православних и верних ученика и следбеника Господа нашег и Спаса Исуса Христа. И као што је Господ победио на крају Своје кратковремене земаљске историје, тако ће Он победити и на крају целокупне и дуготрајне историје света. Војска спасених и прослављених следбеника Његових биће несравњиво већа од војске Његових противника а ђаволских пријатеља и богоборника.

О, да би се и ми нашли у војсци спасених и прослављених! О, да би се и на нас смиловао Господ Исус у последњи дан, када сунце земаљско једном зажмури, да никад више не прогледа! Сладосни и животворни, Господе, опрости нам грехе наше пре тога дана! Презри сва наша дела као нечиста и ништавна и спаси нас само по Твојој неизмерној милости, по којој си и дошао на земљу да нас недостојне спасеш. Теби нека је слава, Господе Велики и Дивни, заједно са Оцем и Духом Светим - Тројици једнобитној и неразделној, сада и навек кроза све време и сву вечност. Амин.